

dok korában», de azt kutatni, mikor még a mai nyelv hangjaival sem vagyunk tisztában, képtelenség, azért azt a kérdést egyelőre fölfüggesztendőnek tartom, addig míg teljesen tisztában nem leszünk az egyetlen biztos kiinduló ponttal, a mai nyelv mai kiejtésével. Ha az egyáltalában még vita tárgya lehet, *o*-féle vagy *u*-féle hangot ejtünk-e bizonyos szókban, akkor ugyan hiába fogjuk azt kutatni: *u*-ból lett-e a mai *o* vagy már az Árpádok korában is *u*-nak hangzó *o* volt-e?

ÁSBÓTH OSZKÁR.

A finn-ugor *ð* és *ð'*-hez. Az után hogy a finn-ugor *ð* és *ð'*-ről a NyK. legutóbbi füzetében közzétett cikkem kéziratát nyomatásra beküldöttem (az elejét már a múlt nyáron elküldtem volt), ősszel megjelent GENETZ-től «A finn-ugor *ð* az első és második szótag hangzója között» (Suomalais-ugrilainen *ð* ensimmäisen ja toisen tavuun vokaalien välissä. Vähäisiä Kirjelmä. XIII. 1—12 l.). Ez az értekezés megállapít a finn-ugor alapnyelvben a *t* mellett megvolt és «a finn *d*, *l* és *r*-hez hasonló zöngés mássalhangzót», de úgy a főeredmények, mint a részletek szempontjából elejétől végig eltéréseket mutat. «A mi fölfogásunk és tudományos módszerünk csakugyan annyira különböző», mondja más helyt maga GENETZ (Az első szótag magánhangzói, 4. l., a Väh. Kirjelmä ugyanazon füzetében), «hogy ez a jelenség senkit sem lephet meg.» Nem föladatom itt hasonlításokat tenni GENETZ idézett műve meg az enyém között; csak azt említem, hogy GENETZ értekezésének több egyeztetése nézetem szerint nagyon is kétes, pl. zürj. *vez-göndny*, *vez-gyny* = f. *vetää*; a votj. *kvala*, zürj. *kola* szóknak *-la* képzős eredetre való visszavezetése; f. *hitu*, *hiukka* = zürj. *šeluka* (?) «hülse, schale» (a zürj. szó kétségkívül = or. *μηρυχα* «hülse, schale»); f. *saada*, *sataa* = lp. *čuöädet* (a lp. szó nyilván a f. *suota* szóval tartozik egybe); f. *putu* = f. *puru*; f. *putoan* = mord. *pran*; f. *paella*, *pakkanen*-nek a *pads* tőszóból származtatása; f. *vasempi* = votj. *paljan*, m. *bal*; f. *sidon* = lp. *čadnat*; f. *kutea* = cser. *kujam* «coire» (szerintem a cser. szó inkább ahhoz a f. *koi*-tőhöz való, melyet a *koira* «canis», *koiras* «mas» képzett alakokban találunk [V. ö. BUDENZ MUSz. 393] = zürj. *kir*, *kir-pon* «männlicher hund», vog. *khör*, AHLQ. *qēr*, *qir*, *yar* «männchen», osztj. *xor* «männchen», valamint e szókban: f. *koinata*, *koinia* «coire»; magában a f. *koi* LÖNNROT szerint «ursus» jelentésű és összetartozik a lpK. *kujj*, *kijj* «ehegatte», vog. *xoŋ*, *xuŋ* «männchen», osztj. *yo*, *yon*, *yui* «mann, männchen» szókkal, meg talán a m. *hi*-tővel is ebben: *hím*, v. ö. vog. *qaim* «männchen» AHLQ.). Ezt csak azért hozom elő, mert nem egy ily egyeztetés, ha helyüket megállóknak lehetne őket tartani, a tőlem kifejtett fölfogás ellen bizonyítana.

SETALÁ EMIL.